

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sža/38/2015
Identifikačné číslo spisu:	7014201497
Dátum vydania rozhodnutia:	11.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7014201497.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a z členov JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Igora Belka, v právnej veci žalobcu: S. T. D., nar. XX.XX.XXXX v H., Afganská islamská republika (ďalej len „Afganistan“), afganskej štátnej príslušnosti, adresa posledného trvalého pobytu v zahraničí v meste H., toho času miesto pobytu adresa prechodného pobytu H., právne zastúpený: Centrum právnej pomoci, kancelária Košice, Moyzesova 18, Košice, proti odporcovi: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková ul. č. 6, 812 72 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu ČAS: MU-208-29/PO-Ž-2014 zo dňa 05.11.2014 v časti o neudelení azylu, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/58/2014-28 zo dňa 10. februára 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/58/2014-28 zo dňa 10. februára 2015 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/58/2014-51 zo dňa 22. septembra 2015 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu ČAS: MU-208-29/PO-Ž-2014 zo dňa 05.11.2014 v časti o neudelení azylu z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom podľa ustanovenia § 250j ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie ČAS: MU-208-29/PO-Ž-2014 zo dňa 05.11.2014, ktorým odporca podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) rozhodol o neudelení azylu navrhovateľovi. Zároveň krajský súd žalobcovi nepriznal náhradu trov konania.

V odôvodnení svojho rozhodnutia k výroku o neudelení azylu navrhovateľovi uviedol, že predpokladom udelenia azylu podľa § 8 zákona o azyle je existencia opodstatnených obáv z prenasledovania z dôvodov

uvedených v tomto zákonnom ustanovení. Podľa názoru súdu k naplneniu a preukázaniu konania, ktoré zákon o azyle definuje ako prenasledovanie (§ 2 písm. d/ bod 1), okrem všeobecných predpokladov (objektívna situácia) musí pristúpiť aj individuálne konanie subjektov, smerujúce voči konkrétnej osobe - navrhovateľovi. V prejednávanej veci však faktor prenasledovania alebo jeho hrozby nebol naplnený. Žiaden štátny orgán nevykonával voči navrhovateľovi žiadne kroky administratívneho, trestného, či iného postihu. Iba za predpokladu naplnenia týchto predpokladov môže dôjsť k splneniu ďalšej podmienky udelenia azylu, teda opodstatnenosti prezentovaných obáv, čo v danom individuálnom prípade nebolo preukázané. Odporca sa vo svojom rozhodnutí podrobne zaoberal dôvodmi žiadosti navrhovateľa o udelenie azylu. Tieto skutočnosti potom vyhodnotil z hľadiska kritérií uvedených v zákone o azyle a Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951. Z uvedených dôvodov po právnej stránke neboli splnené predpoklady udelenia azylu navrhovateľovi v zmysle zákona o azyle.

Podľa krajského súdu záver odporcu o tom, že navrhovateľ nespĺnil podmienky pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle, je vecne správny vzhľadom na záver odporcu o tom, že v danom prípade sa zjavne jedná o žiadateľa o azyl, ktorý objektívne nečelil žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátnych orgánov. Obdobne navrhovateľ nečelil ani takému konaniu zo strany nešťátnych pôvodcov. Skutočnosti uvádzané navrhovateľom v priebehu celého azylového konania sa javia z hľadiska bezprostredného ohrozenia navrhovateľa v prípade zotrvania v krajine pôvodu ako neopodstatnené a nasvedčujú iným pohnutkam navrhovateľa než tým, ktoré sú ako dôvody pre udelenie azylu uvedené v Ženevskom dohovore a zákone o azyle a potvrdzujú záver, že v prípade navrhovateľa nie sú splnené podmienky pre udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle.

V prípade navrhovateľa nebola preukázaná opodstatnenosť obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevského dohovoru z roku 1951 o postavení utečencov a zo zákona o azyle.

Navrhovateľ vo svojej výpovedi pred odporcom neuviedol ani skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť záver, že by z dôvodu paštúnskej národnosti zažíval nejaké problémy v krajine pôvodu. Z toho dôvodu sa krajský súd s námietkami navrhovateľa, týkajúcimi sa postavenia národnostných menšín, nestotožňuje.

K odvolacej námietke, že pri skúmaní dôvodov prenasledovania a pôvodcov prenasledovania je potrebné vychádzať z aktuálnych správ, krajský súd zdôraznil, že pri skúmaní podmienok pre udelenie azylu je potrebné vychádzať z času, kedy navrhovateľ opustil krajinu pôvodu, na rozdiel od aplikácie inštitútu doplnkovej ochrany, ktorá sa viaže k objektívnym hrozbám po prípadnom návrate žiadateľa do krajiny pôvodu, teda čiastočne k iným skutočnostiam, nastávajúcim v odlišnom čase, než v prípade aplikácie inštitútu azylu. Poskytnutím doplnkovej ochrany, vzhľadom na právoplatnosť rozhodnutia v tejto časti, sa krajský súd nezaoberal.

Krajský súd uviedol, že sa podrobne zaoberal všetkými námietkami navrhovateľa uplatnenými v oprávnom prostriedku a postup odporcu považuje v celom rozsahu za správny, v súlade so zákonom o azyle, keď v zmysle ustanovení § 13 ods. 1 zákona o azyle odporca navrhovateľovi azyl neudelil. Krajský súd preto nepovažoval námietky oprávneho prostriedku navrhovateľa ohľadne nedostatočného zistenia skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia veci za dôvodné. Podľa krajského súdu námietky navrhovateľa nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu. V podrobnostiach ohľadom skutkového stavu veci a hodnotením dôkazov krajský súd poukázal na písomné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odporcu, s ktorým sa súd stotožnil a v podrobnostiach naň poukázal.

Krajský súd považoval za zrejmé, z akých argumentov odporca pri svojom rozhodovaní vychádzal, pričom došiel k záveru, že ten dokazovanie vykonal a vyhodnotil riadnym spôsobom. Riadne zistil skutkový stav veci a z tohto podkladu neskôr vychádzal pri svojom rozhodnutí o neexistencii dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ustanovení § 8 a § 10 zákona o azyle, podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona o azyle.

Odporca sa podľa krajského súdu podrobne zaoberal všetkými skutočnosťami, k ich vyhodnoteniu nemožno mať žiadne výhrady a preto rozhodnutie odporcu v časti výroku o neudelení azylu ako vecne správne potvrdil podľa § 250q ods. 2 O.s.p.

II.

Odvolaie navrhovateľa

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie z dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) Občianskeho súdneho poriadku, teda z dôvodov, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie prvostupňového súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Poukázal na to, že odporca napadnutým rozhodnutím podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona o azyle neudelil navrhovateľovi azyl a súčasne mu podľa ustanovenia § 13a a § 20 ods. 4 zákona o azyle poskytol doplnkovú ochranu na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

S napadnutým rozhodnutím odporcu, vo výroku o neudelení azylu, navrhovateľ nesúhlasil, a preto proti tomuto výroku rozhodnutia odporcu podal opravný prostriedok na prvostupňový súd, v ktorom žiadal, aby ho súd zrušil a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie z dôvodu, že rozhodnutie odporcu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, odporca dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a nedostatočne zistil skutkový stav veci.

Navrhovateľ v konaní pred prvostupňovým súdom uviedol, že o udelenie azylu na území SR požiadal z dôvodu, že pracoval ako tlmočník a príslušníci Talibanu sa mu vyhrážali smrťou. Odporca posúdil jeho žiadosť a dospel k záveru, že mu poskytne doplnkovú ochranu, pretože nespadá pod žiadnu zo skupín osôb čeliacich prenasledovaniu z dôvodov relevantných pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle. Navrhovateľ s týmto záverom odporcu nesúhlasil. Ďalej navrhovateľ uviedol, že pracoval ako tlmočník pre americkú armádu, pričom túto prácu vykonával vo väzenskom zariadení v Parwane, ktoré bolo súčasťou americkej vojenskej základne a tu tlmočil medzi americkými vojakmi a zadržanými Talibancami. Práve títo sa mu často vyhrážali smrťou a opakovane ho hľadali v dome jeho matky v Kandaháre. Z tohto dôvodu sa aj po ukončení svojej práce tlmočníka prestal cítiť v krajine pôvodu bezpečne a rozhodol sa utiecť.

Navrhovateľ v konaní pred súdom prvého stupňa poukázal na to, že odporca mal posudzovať prípad navrhovateľa v dvoch rovinách: ako tlmočníka pracujúceho pre americkú armádu a ako príslušníka paštúnskej národnostnej menšiny. Navrhovateľ v podanom opravnom prostriedku namietal, že odporca v konaní nezadovážil žiadne informácie o postavení tlmočníkov v Afganistane. Odporca iba skonštatoval, že rizikové skupiny, do ktorých patria tlmočníci, nie je možné subsumovať pod sociálnu skupinu, nakoľko tá má vrodennú a nemennú povahu. Odporca však vec navrhovateľa nesprávne posúdil a vyhodnotil, nakoľko navrhovateľ bol prenasledovaný na základe jeho prisudzovaného politického presvedčenia, a nie na základe príslušnosti k určitej sociálnej skupine. V tejto súvislosti navrhovateľ poukázal na viaceré správy a príručku UNHCR (Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu) aj v zmysle tzv. kvalifikačnej smernice 2011/95/EU z 13.12.2011, ktoré upozorňujú na možné riziká a hrozby, ktorým čelia tlmočníci v Afganistane, často práve z dôvodu prisudzovaného politického presvedčenia.

Odporca sa v konaní o azyle nezaoberal ani postavením národnostných menšín, hoci navrhovateľ je príslušníkom paštúnskej národnosti. V afgánskej spoločnosti stále pretrváva silná etnická diverzifikácia s potláčaním práv menšín. Týmto osobám by mala byť v zmysle odporúčaní UNHCR poskytnutá medzinárodná ochrana na základe ich národnosti alebo etnického pôvodu.

Odporca vec navrhovateľa nesprávne právne posúdil, keď zistené skutočnosti subsumoval iba pod dôvody, ktoré ho oprávňujú na poskytnutie doplnkovej ochrany, hoci sú postačujúce na to, aby bol navrhovateľovi udelený azyl. Navrhovateľ sa v prípade návratu do Afganistanu obáva prenasledovania zo strany neštátnych pôvodcov spočívajúceho v použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia. Štát mu nebude schopný zabezpečiť ochranu. Oprávnenosť jeho obáv potvrdzujú informácie o krajine pôvodu navrhovateľa doložené navrhovateľom v konaní pred súdom prvého stupňa ako aj samotným odporcom v konaní o azyle.

Prvostupňový súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia odporcu prijal záver, že napadnuté rozhodnutie odporcu je vecne správne a námietky navrhovateľa nie sú spôsobilé privodiť jeho zrušenie. Prvostupňový súd skonštatoval, že v prejednávanej veci nebol naplnený faktor prenasledovania alebo jeho hrozby a že navrhovateľ nečelil žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátnych orgánov ani

neštátnych pôvodcov. Navrhovateľ ani podľa názoru prvostupňového súdu nespĺnil podmienky udelenie azylu v zmysle zákona o azyle a Ženevského dohovoru 1951. Podľa názoru prvostupňového súdu nebola v prípade navrhovateľa preukázaná opodstatnenosť jeho obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zastavania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevského dohovoru 1951 a zákona o azyle. V podrobnostiach prvostupňový súd poukázal na písomné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odporcu, s ktorým sa stotožnil a v podrobnostiach naň preto poukázal.

S rozhodnutím prvostupňového súdu navrhovateľ vyjadril nesúhlas. Má za to, že krajský súd dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Navrhovateľ uviedol, že sa naďalej pridrižiava svojich tvrdení uvedených v opravnom prostriedku a má za to, že splnil zákonom stanovené podmienky pre udelenie azylu. Prvostupňový súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec následne nesprávne právne posúdil, nakoľko navrhovateľ bol prenasledovaný na základe jeho prisudzovaného politického presvedčenia, a nie na základe príslušnosti k určitej sociálnej skupine, ako to nesprávne vyhodnocoval odporca a prvostupňový súd sa s ním stotožnil. Navrhovateľ sa ako bývalý tlmočník spolupracujúci s americkou armádou v prípade návratu do Afganistanu obáva prenasledovania zo strany neštátnych pôvodcov - hnutia Taliban, spočívajúceho v použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, pričom štát mu nebude schopný zabezpečiť ochranu. Oprávnenosť obáv navrhovateľa potvrdzujú viaceré informácie o krajine pôvodu navrhovateľa doložené navrhovateľom v konaní pred súdom prvého stupňa (aj samotným odporcom v konaní o azyle), avšak prvostupňový súd sa týmito dôkazmi nezaoberal, ale naopak nedôvodne skonštatoval, že navrhovateľ nespĺnil podmienky pre udelenie azylu a nepreukázal opodstatnenosť svojich obáv. S týmto záverom súdu nemožno súhlasiť. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v obdobnej azylovej veci vedené pod sp. zn. 10SŽa/53/2014. Na základe uvedených skutočností navrhol, aby Najvyšší súd SR zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie odporcu zo dňa 05.11.2014, ČAS: MU-208-29/PO-Ž-2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie. Náhradu trov si neuplatnil. Žiadal, aby najvyšší súd rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania neprizná.

III.

Vyjadrenie odporcu k odvolaniu navrhovateľa

K podanému odvolaniu sa vyjadril odporca tak, že navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť. Uviedol, že vo svojom vyjadrení k odvolaniu zo dňa 12.01.2015 dostatočne odôvodnil, že z azylového spisu a z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že rozhodnutie odporcu v časti o neudelení azylu vychádzalo zo správneho právneho posúdenia veci a zistenie skutkového stavu je dostačujúce na posúdenie veci. Navrhovateľ nespĺnil podmienky na udelenie azylu podľa ustanovenia § 8 zákona o azyle, preto odporca rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku napadnutého rozhodnutia.

Krajský súd potvrdil napadnuté rozhodnutie odporcu. V uvedenom konaní sa súd zaoberal všetkými námietkami navrhovateľa uplatnenými v opravnom prostriedku. Krajský súd uviedol, že námietky navrhovateľa nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu, nakoľko sa v danom prípade zjavne jedná o žiadateľa o azyl, ktorý nečelil žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátnych orgánov alebo neštátnych pôvodcov prenasledovania. Ďalej uviedol, že skutočnosti uvádzané navrhovateľom sa javia z hľadiska bezprostredného ohrozenia navrhovateľa v prípade zotrvania v krajine pôvodu ako neopodstatnené a nasvedčujú iným pohnútkam ako tým, ktoré sú ako dôvody pre udelenie azylu uvedené v Ženevskom dohovore a zákone o azyle.

Navrhovateľ v opravnom prostriedku zo dňa 07.04.2015 namieta, že prvostupňový súd dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Naďalej zotrváva na svojom podanom návrhu, t. j., že bol Talibanom prenasledovaný na základe prisudzovaného politického presvedčenia. Uvádza, že prvostupňový súd sa nezaoberal informáciami o krajine pôvodu, pričom poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10SŽa/53/2014.

Odporca sa v plnom rozsahu pridrižiava svojho vyjadrenia k opravnému prostriedku zo dňa 12.01.2015. Napadnuté rozhodnutie považuje za zákonné a vecne správne. Odporca zastáva názor, že navrhovateľ nebol príslušníkom Talibanu v krajine pôvodu prenasledovaný (§ 2 písm. d) zákona o azyle), a to ani z

dôvodu prisudzovaného politického presvedčenia, nakoľko sa mu nikdy nič nestalo, nebol Talibanom osobne kontaktovaný, a to ani v období niekoľkých mesiacov od skončenia vykonávania tlmočnickej práce po odchod z krajiny pôvodu. To, že navrhovateľ bol v niektorých prípadoch tlmočenia iba slovne atakovaný zo strany vypočúvaných príslušníkov Talibanu, nepredstavuje závažné konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv navrhovateľa alebo súbeh rôznych opatrení, ktoré ho postihujú podobným spôsobom, a ktoré spočívajú v konaniach uvedených v § 2 písm. d) bod 1.-6.. Podľa názoru odporcu, nemožno hovoriť o prisudzovanom politickom presvedčení, nakoľko iba samotný fakt, že navrhovateľ pracoval vo väznici, kde tlmočil pri výsluchoch Talibancov, nepredstavuje vyjadrenie politického názoru. Navyše, konanie tohto militantného hnutia nenapĺňa zákonnú definíciu prenasledovania z dôvodu, ktorý navrhovateľ uvádza. Navrhovateľ v opravnom prostriedku poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sž/53/2014. Rozhodnutie pod touto spisovou značkou však nie je možné v príslušných databázach vyhľadať. Z uvedeného odporcu iba vyvodzuje, že navrhovateľ mohol mať na mysli rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sž/53/2014 zo dňa 10.02.2015. V súvislosti s uvedeným rozsudkom chce odporcu poukázať, že nejde o skutkovo podobnú azylovú vec. V prípade navrhovateľa sa nejednalo o stupňujúci sa tlak, ktorý bol vyvíjaný na osobu navrhovateľa počas vykonávania tlmočnickej práce, na základe ktorého by musel prestať vykonávať uvedenú prácu a z obavy o svoj život opustiť krajinu pôvodu. Počas azylového konania sa preukázalo, že navrhovateľ ukončil vykonávanie tlmočnickej práce z iného dôvodu ako z obavy o svoj život. Počas vstupného pohovoru samotný navrhovateľ uviedol, že prácu ukončil na základe toho, že mu Američania oznámili, že už jeho pomoc pri tlmočení nebudú potrebovať. Ak by vyhrážky Talibanu predstavovali pre navrhovateľa opodstatnené obavy z prenasledovania, svoju prácu by pravdepodobne ukončil skôr, a nečakal by, kým by s ním pracovný pomer skončili „Američania“. Podľa názoru odporcu, uvedený fakt, že navrhovateľ vykonával činnosť tlmočníka bez konania príslušníkov Talibanu, ktorým by vážne porušovali jeho práva, svedčí aj tvrdenie navrhovateľa: „Chcem ešte dodať, že som tlmočil iba vo väznici, vonku som nechodieval a mne osobne sa príslušníci Talibanu nevyhrážali, okrem toho, že mi vedeli povedať nejakú vyhrážku počas toho ako som im vo väzení tlmočil.“ (Dotazník žiadateľa o udelenie azylu zo dňa 22.07.2014, str. 3.). Táto výpoveď navrhovateľa (spolu s faktom, že nebol ohrozovaný ani mimo väzenia, ani po skončení tejto práce) je vyjadrením skutočnosti, že ide o rozdielny prípad (ako prípad v azylovej veci, ku ktorej ju prirovnáva samotný navrhovateľ), čoho dôkazom je aj názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v ňom vyjadrený: „Je nesporné, že ak by sťažovateľ ani nenamietal skutočnosti svedčiace o tom, že došlo, alebo že by potenciálne mohlo dôjsť, k zásahu do jeho ľudských práv v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyly, potom nie je potrebné sa situáciou v jeho krajine pôvodu do detailu zaoberať.“ (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sž/53/2014, str. 16). S názorom, že navrhovateľ nebol prenasledovanou osobou, sa stotožnil aj prvostupňový súd. Je potrebné uviesť aj fakt, že odporcu si do konania zaobstaral relevantné informácie o postavení tlmočníkov v Afganistane, ktoré hovoria aj o tom, že ukončenie pracovného pomeru, alebo premiestnenie sa, ruší hrozbu zastrašovania, obťažovania, a iného konania, ak neexistujú špecifické faktory, ktoré tomu bránia (MU-ODZS-2014/000065-058, str. 12). Na základe uvedeného preto nemožno tvrdiť, že by odporcu rozhodol na základe nedostatočného zistenia skutkového stavu veci.

Odporcu uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s rozsudkom prvostupňového súdu, ako aj so svojim rozhodnutím v predmetnej veci.

IV.

Argumentácia rozhodnutia odporcu

Odporcu rozhodnutím ČAS: MU-208-29/PO-Ž-2014 zo dňa 05.11.2014, ktorým navrhovateľovi neudelil azyl a poskytol doplnkovú ochranu uviedol, že navrhovateľ po nelegálnom príchode na územie Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) dňa 26.06.2014 pred pracovníkmi ÚPZC Sečovce požiadal o udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR z dôvodu obavy o svoj život. Počas pohovoru navrhovateľ uviedol, že po ukončení strednej školy v Kábule pokračoval na kábulskej univerzite Abdul Hadi Dawi, ktorú ukončil v roku 2009. Počas posledného štvrtého ročníka začal pracovať ako tlmočník pre americkú armádu a po skončení školy v tom pokračoval. Z toho dôvodu požiadal o azyl, lebo sa mu stalo, že sa mu vo väzení pri tlmočení vyhrážali Talibanci, že ak ho niekde

nájdu, tak ho zabijú. Chodievali aj za jeho mamou a kontaktovali ju aj telefonicky. Po skončení práce tlmočníka sa necítil v bezpečí, do Kandaháru nechodieval a zdržiaval sa iba v Kábule, odkiaľ vycestoval letecky v júni 2014 do Moskvy, potom do Kyjeva, až bol zadržaný políciou. V prípade návratu do krajiny pôvodu sa obával príslušníkov Talibanu kvôli tomu, že pracoval ako tlmočník a tiež vzhľadom na celkovú bezpečnostnú situáciu v krajine.

Odporca posúdil skutočnosti uvedené žiadateľom v súlade so spoločným stanoviskom EÚ o harmonizovanom prístupe pojmu „utečenec“ zo dňa 04.03.1996, so zohľadnením § 8 a § 2 písm. e/ zákona o azyle.

Vylúčil prenasledovanie osoby žiadateľa štátnymi orgánmi, keďže počas pohovoru uviedol, že nebolo voči nemu vedené trestné konanie, neprišiel do styku s armádou, políciou, súdnictvom, ani inými štátnymi orgánmi. Nevykonával žiadnu vojenskú službu, nebol členom žiadnej politickej strany alebo hnutia a ani sa v Afganistane politicky neangažoval.

Odporca pristúpil ku skúmaniu podmienok prenasledovania neštátnymi aktérmi, a to príslušníkmi militantného hnutia Taliban z dôvodu, uvádzaného navrhovateľom, že sa obával o svoju bezpečnosť z dôvodu výkonu práce tlmočníka pre americkú armádu od roku 2009 vo väzenskom zariadení v Parwane, ktoré bolo súčasťou americkej vojenskej základne. Stalo sa mu, že sa mu priamo pri tlmočení príslušníci Talibanu vyhrážali, čo podľa odporcu sa mohlo skutočne stať, nakoľko je všeobecne známe, že protivládne a radikálne skupiny využívajú rôzne formy zastrašovania na to, aby prinútili jednotlivcov pracovať pre medzinárodné ozbrojené sily pod hrozbou smrti. Okrem toho sa mu však príslušníci Talibanu nevyhrážali a počas výkonu práce tlmočníka nebol akýmkoľvek spôsobom ohrozený. Podľa operatívnej príručky: Afganistan (Ministerstvo vnútra Spojeného kráľovstva) z júna 2013, takýto jedinca sú vystavení riziku zastrašovania aj prenasledovania v dôsledku spolupráce s cudzincami, ale vo všeobecnosti ukončenie ich pracovného pomeru alebo premiestnenie sa, túto hrozbu ruší, ak neexistujú špecifické faktory, ktoré tomu bránia.

Odporca skutočnosť, že by navrhovateľ mohol čeliť problémom zo strany príslušníkov hnutia Taliban, vyhodnotil tak, že síce v rámci psychického násillia môže naplňať znaky prenasledovania, ale nekorešponduje s definíciou utečenca v zmysle Ženevskej konvencie z roku 1951, ani zákona o azyle. Z informácií síce vyplýva, že tlmočníci patria medzi rizikové skupiny, ktoré však nie je možné stotožňovať so sociálnymi skupinami v zmysle uvedeného Dohovoru, pričom citoval definíciu Najvyššieho súdu SR v rozsudku 4Sžo KS 60/2006 z 27.02.2007. V posudzovanom prípade chýba objektívny prvok odôvodnenosti strachu z prenasledovania. Odporca poukázal na fakty z výpovede navrhovateľa ohľadom jeho tety, ktorá všade oznamovala, kde navrhovateľ pracuje a preto k jeho mame domov začali chodiť príslušníci hnutia Taliban. Teta do styku s príslušníkmi hnutia Taliban neprišla a odporca považoval za ťažko predstaviteľné, že by niekto vystavil celú rodinu možnému nebezpečenstvu zo strany Talibanu. Odporca konštatoval, že samotný navrhovateľ sa nesnažil žiadnym ďalším spôsobom situáciu riešiť, ani cez takzvané osobitné imigračné víza (SIV). Navrhovateľ to odôvodnil tým, že proces je zdĺhavý a on nemohol tak dlho čakať. Odporúčacie listy od svojich nadriadených pre udelenie predmetných osobitných víz obdržal už v polovici roku 2012 a mal dostatok času na to, aby proces schvaľovania jeho žiadosti prebehol (približne 287 pracovných dní), nakoľko krajinu pôvodu opustil až v júni 2014. K žiadnemu kontaktu s príslušníkmi Talibanu neprišiel u tety v Kábule, ani v období od októbra 2013 do júna 2014, kedy už pre americkú armádu nepracoval a zdržiaval sa v hlavnom meste. Okrem vyhrážok počas tlmočenia jemu, vyhrážok jeho mame, sa jeho rodine v súvislosti s jeho prácou nikdy nič nestalo.

Ďalším dôvodom, pre ktorý sa navrhovateľ rozhodol opustiť Afganistan, bola celková bezpečnostná situácia v krajine, ktorá súvisí s pretrvávajúcim vojnovým konfliktom, ktorá však sama o sebe nezakladá relevantný dôvod pre udelenie azylu. Dôvody, ktoré navrhovateľ v konaní uviedol, považoval odporca z hľadiska azylu ako najvyššej formy medzinárodnej ochrany, za absolútne irelevantné.

Odporca poukázal na to, že za účelom posúdenia žiadosti navrhovateľa boli využité najmä informácie Odboru dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce č. p. MÚ-ODZS-2014/00065-087 z 01.10.2014, č. MÚ-ODZS-2014/00065-069 z 25.08.2014, č. MÚ-ODZS 2014/00065-092 z 09.10.2014 a č. MÚ-ODZS 2014/00065-058 zo 04.07.2014.

Vzhľadom na to, že navrhovateľ nesplnil podmienky pre udelenie azylu, uvedené v § 8 alebo v § 10 zákona o azyle, neudelil sa mu azyl na území SR. Súčasne sa mu však podľa § 13a a § 20 ods. 4 zákona o azyle poskytla doplnková ochrana na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti

rozhodnutia.

V.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyselne dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 11.11.2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p.).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

Podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

Podľa ust. § 8 zákona ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

§ 10 zákona o azyle rieši otázku udelenia azylu na účel zlúčenia rodiny manželovi azylanta, resp. slobodným deťom azylanta do 18 rokov ich veku, resp. rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, pričom azylantom je cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

Podľa ust. § 20 ods. 4 zákona o azyle ak ministerstvo rozhodne o neudelení azylu alebo o odňatí azylu, rozhodne tiež, či cudzincovi poskytne doplnkovú ochranu; to neplatí, ak sa v rámci opakovanej žiadosti o udelenie azylu rozhodne o neudelení azylu a cudzinec už má poskytnutú doplnkovú ochranu.

Podľa ust. § 13c ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neposkytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 13a alebo § 13b.

Podľa ust. § 13a zákona o azyle ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ktorému neudelilo azyl, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ust. § 2 písm. f/ zákona o azyle je vážnym bezprávím 1. uloženie trestu smrti alebo jeho výkon, 2. mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo 3. vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

§ 13b zákona o azyle rieši otázku poskytnutia doplnkovej ochrany na účel zlúčenia rodiny manželovi, slobodným deťom, resp. rodičom slobodného cudzinca, ktorým sa poskytla doplnková ochrana.

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu o neudelení azylu a poskytnutí doplnkovej ochrany navrhovateľovi. Navrhovateľ napadol tú časť rozhodnutia, ktorá sa týkala neudelenia azylu, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj rozhodnutie odporcu v napadnutej časti, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa navrhovateľa krajský súd, tak ako aj odporca pred ním, nedostatočne zistil skutkový stav veci a to v kontexte nevykonania dôkazu: Príručka UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu (UNHCR Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan, 6. 8. 2013).

V citovanej príručke sa konštatuje, že UNHCR považuje takéto osoby (t. j. spolupracovníkov armády, či medzinárodných síl; výslovne hovorí aj o tlmočníkoch) za spôsobilé na medzinárodnú ochranu vo forme azylu z dôvodu ich politického (imputovaného) presvedčenia.

Podľa odvolacieho súdu námietka navrhovateľa, podľa ktorej pokiaľ odporca nezohľadňoval závery uvedené v uvedenej príručke, nemohol teda dôsledne zistiť skutkový stav veci, je dôvodná. Navrhovateľ v priebehu administratívneho konania uviedol, že v krajine pôvodu po skončení vysokej školy pracoval ako tlmočník pre americkú armádu presne od 27.03.2009 do 13.10.2013, pričom túto prácu vykonával vo väzenskom zariadení v Parwane, ktoré bolo súčasťou americkej vojenskej základne a tu tlmočil medzi americkými vojakmi a zadržanými Talibancami. Práve títo sa mu často vyhrážali smrťou a opakovane ho hľadali v dome jeho matky v Kandaháre. Chceli, aby Talibancom pomohol vyslobodiť príslušníkov Talibanu, ktorí boli vo väzení, kde pracoval. Uviedol, že samozrejme nemohol im pomáhať. Z tohto dôvodu sa aj po ukončení svojej práce tlmočníka prestal cítiť v krajine pôvodu bezpečne a rozhodol sa utiecť. Predtým sa zdržiaval v Kábule na adrese, kde bývala jeho teta, keď si potreboval niečo kúpiť v meste, zamaskoval si tvár, aby ho v meste nikto nepoznal a aby nemal žiadne problémy. Po skončení práce už nechodieval do svojho bydliska, pretože sa bál o život. Jeho rodina mu oznámila, aby sa do Kandaharu nevracal, pretože chodia k nim príslušníci Talibanu a hľadajú ho.

Navrhovateľ uviedol, že doklady, ktoré preukazujú, že pracoval ako tlmočník odovzdal príslušníkom polície ÚPZC Sečovce.

Z uvedeného je podľa Najvyššieho súdu SR zrejmalá jasná jednotliaca dejová línia, ktorú je potrebné interpretovať ako stupňujúci sa tlak voči navrhovateľovi. Dôvodom ukončenia pracovného pomeru bolo to, že mu Američania oznámili, že už jeho pomoc pri tlmočení nebudú potrebovať. Ako však vyplynulo z výpovede navrhovateľa, ten odmietol pomôcť Talibancom vyslobodiť príslušníkov Talibanu, ktorí boli vo väzení, kde pracoval, preto sa zo strachu pred nimi po ukončení svojej práce tlmočníka prestal cítiť v krajine pôvodu bezpečne a rozhodol sa utiecť.

Po ukončení pracovného pomeru už nechodieval do svojho bydliska, pretože sa bál o život. Jeho rodina mu oznámila, aby sa do Kandaharu nevracal, pretože chodia k nim príslušníci Talibanu a hľadajú ho.

Uvedený prípad svojou dejovou líniou síce nemožno skutkovo stotožniť s prípadom, na ktorý navrhovateľ poukazoval (rozsudok NS SR sp. zn. 1Sž/53/2014 zo dňa 10.02.2015), pretože sa nejednalo o prípad, kedy navrhovateľ pre vyhrážky, ktoré mali stupňujúcu tendenciu sa rozhodol opustiť zamestnanie, svoje bydlisko a neskôr aj krajinu pôvodu.

Jediným rozdielom medzi uvedenými prípadmi je to, že navrhovateľ v tomto prípade neskončil pracovný pomer dobrovoľne, ale jeho pracovný pomer bol ukončený zamestnávateľom, to však nič nemení na

tom, že navrhovateľ (ako tvrdil v administratívnom konaní) aj po skončení pracovného pomeru mal obavy o svoj život, pretože odmietol pre nich pracovať v čase, keď tlmočil vo väzenskom zariadení v Parwane a tieto obavy sa zvýšili potom, čo mu rodina oznámila, že ho hľadali v jeho bydlisku.

Týmito obavami sa odporca nijako nezaoberal a bez vyhodnotenia uvedených tvrdení nie je možné podľa odvolacieho súdu bez pochyb ustáliť, že navrhovateľovi z tohto pohľadu nehrozí žiadne prenasledovanie. Námieta navrhovateľa, že odporca a rovnako tak aj krajský súd sa nezaoberali posúdením prípadu navrhovateľa v kontexte prisudzovaného politického presvedčenia z dôvodu jeho bývalej práce ako tlmočníka a nezaujal žiadne stanovisko k navrhovateľom tvrdeným obavám pred prenasledovaním spočívajúcim v použití fyzického alebo psychického násilia, bola dôvodná.

Podľa odvolacieho súdu navrhovateľ nie len, že objasnil z čoho plynú jeho subjektívne objavy z prenasledovania, ale poukázal aj na správy o krajine, ktoré takéto praktiky potvrdzujú. Navrhovateľ súčasne poukázal na stanovisko vyjadrené v Príručke UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu (UNHCR Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan, 06.08.2013), ktorému odporca nevenoval žiadnu pozornosť.

Odporca síce pripustil, že ľudia pracujúci pre medzinárodné organizácie alebo bezpečnostné sily sú často terčom útokov od príslušníkov rôznych náboženských alebo militantných skupín, teda že sú skutočne rizikovou skupinou, avšak je to výlučne z dôvodu ich povolania. Odporca konštatoval, že rizikovú skupinu nemožno stotožniť vždy so sociálnou skupinou.

Postavenie navrhovateľa odporca teda posudzoval výlučne z pohľadu jeho postavenia ako členky sociálnej skupiny, pričom v zmysle právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí NS SR zo dňa 27.02.2007 sp. zn. 4 Sžo KS 60/2006 nenašiel ako člena tejto rizikovej skupiny podľa charakteristiky sociálnej skupiny preňho zhodu.

Z dôvodov rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd sa nijako nevyjadril k námitke nesprávneho právneho posúdenia prípadu navrhovateľa v kontexte prisudzovaného politického presvedčenia z dôvodu jeho bývalej práce ako tlmočníka (rovnako ako odporca posudzoval tento fakt iba v rovine príslušnosti k sociálnej skupine), pričom uvedenú námietku považoval odvolací súd za podstatnú.

Nebolo však účelné rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, ale odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, pretože nebolo postačujúce zahrnúť tento dôvod iba pod „príslušnosť k sociálnej skupine“, ale bolo potrebné vykonať dokazovanie a zaujať stanovisko zo strany odporcu, či bolo možné navrhovateľa z pohľadu výkonu jeho zamestnania ako aj s pohľadu odmietnutia spolupráce s príslušníkmi Talibanu na oslobodení príslušníkov Talibanu vo väzenskom zariadení posúdiť ako politickú oponentúru.

Nebolo sporné, že jeho žiadosťou o azyl z dôvodu jeho politického (imputovaného) presvedčenia sa nezoberal v prvom rade odporca a preto bolo potrebné rozhodnutie v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť odporcovi na ďalšie konanie. Uvedenú námietku navrhovateľ uplatnil v oprávnom prostriedku proti rozhodnutiu krajského súdu, krajský súd však nedal na túto námietku žiadnu odpoveď.

O udelení, resp. neudelení azylu rozhoduje odporca a v prvom rade odporca musí vykonať náležité dokazovanie zamerané na posúdenie dôvodnosti žiadosti navrhovateľky o azyl. Nevykonaním dôkazov, ktoré boli založené do administratívneho spisu odporcu totiž odporca nezistil dostatočne skutkový stav veci. Preto bude jeho úlohou v ďalšom konaní zaoberať sa situáciou v krajine pôvodu navrhovateľa nie len z hľadiska správ, ktorými odporca disponoval v čase rozhodovania o žiadosti o azyl, ale aj z hľadiska správ o krajine pôvodu, ktoré navrhovateľ predložil ako dôkazy v súdnom konaní.

K veci je potrebné uviesť, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v skoršej judikatúre (rozsudok NS SR sp. zn. 1Sža/10/2013 zo dňa 09.04.2013) uviedol, že nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou.

Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú.

Rovnako nie je povinnosťou žiadateľa o azyl svoje obavy z prenasledovania podradiť pod konkrétny

dôvod v zmysle zákona o azyle. To je úlohou posúdenia správneho orgánu.

Pokiaľ sa teda žiadateľ o azyl teda po celú dobu konania vo veci medzinárodnej ochrany drží jednej deľovej línie, jeho výpoveď je možné i napriek drobným nezrovnalostiam označiť za konzistentnú a za súladnú s dostupnými informáciami o krajine pôvodu, potom je potrebné z takejto výpovede vychádzať.

Týmito požiadavkami sa odporca riadil len čiastočne. Hoci výpoveď navrhovateľa nepovažoval za nedôveryhodnú, jeho tvrdeniami o strachu z prenasledovania za to, že pracoval ako tlmočník vo väzenskom zariadení v Parwane zo strany neštátnych subjektov sa nezaoberal a nedal odpoveď na otázku, či navrhovateľom vyjadrené obavy by obstáli v praktickom živote v krajine jeho pôvodu.

Odporca tak musí dať odpoveď na legitímnu otázku, či výkon povolania - tlmočníka pre väzenské zariadenie a odmietnutie spolupráce na oslobodení príslušníkov Talibanu z väzenia, pre ktoré navrhovateľ pracoval ako tlmočník mohol byť vnímaný ako politická oponentúra, a či v krajine pôvodu hrozí, že takéto osoby sú predmetom útokov zo strany neštátnych subjektov - príslušníkov náboženských a militantných skupín a súčasne, či sú štátne orgány schopné poskytnúť efektívnu ochranu pred prípadnými hrozbami.

Zásada tzv. materiálnej pravdy má v konaní o udelenie azylu svoje špecifiká spočívajúce v pravidelnej nedostatočnosti dôkazov preukazujúcich dôveryhodnosť žiadateľových tvrdení. Je však na správnom orgáne, aby preukázal či vyvrátil pravdivosť žiadateľových tvrdení, a to buď úplne nevyvrátiteľne zistením presných okolností viažucich sa na tvrdenie žiadateľa o azyl, alebo aspoň s takou mierou pravdepodobnosti, ktorá nevyvoláva zásadné pochybnosti o správnosti úsudku správneho orgánu.

Konanie o medzinárodnej ochrane riadením špecifickým tým, že je v ňom často nutné rozhodovať za situácie dôkaznej núdze (pozri rozsudky Najvyššieho správneho súdu z 26.02.2008, č. j. 2 AZS 100/2007 - 64, a z 27.03.2008, č. j. 4 AZS 103/2007 - 63, či rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.07.2014 sp. zn. 1Sž/17/2014), že ide o prospektívne rozhodovania (t. j. posudzuje sa opodstatnenia strachu z prenasledovania či riziko vážneho bezprávia v budúcnosti) a že nesprávne rozhodnutie má pre sťažovateľa obzvlášť závažné dôsledky.

Týmto špecifikám konanie o medzinárodnej ochrane zodpovedá aj štandard a rozloženie dôkazného bremena, ktoré sú vychýlené v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Pokiaľ ide o bremeno tvrdenia v konaní vo veci medzinárodnej ochrany, to zaťažuje žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Je nesporné, že ak by sťažovateľ ani nenamielal skutočnosti svedčiacie o tom, že došlo, alebo že by potenciálne mohlo dôjsť, k zásahu do jeho ľudských práv v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom nie je potrebné sa situáciou v jeho krajine pôvodu do detailu zaoberať.

V prípade, že žiadateľ o udelenie medzinárodnej ochrany však uvádza skutočnosti podraditeľné pod taxatívny výpočet dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom je potrebné žiadateľom uvádzané skutočnosti konfrontovať so zisteniami týkajúcimi sa politického prostredia v krajine pôvodu žiadateľa.

Pokiaľ ide o bremeno dôkazné, to je už výraznejšie rozložené medzi žiadateľom o medzinárodnú ochranu a správny orgán. Preukazovať jednotlivé fakty je povinný primárne žiadateľ, avšak správny orgán je povinný zabezpečiť k danej žiadosti o medzinárodnú ochranu maximálne možné množstvo dôkazov a informácií, a to ako tých, ktoré vyvracajú tvrdenie žiadateľa, ako aj tých, ktoré ich podporujú.

V mnohých prípadoch však musí správny orgán rozhodovať za dôkaznej núdze, t. j. vtedy, keď nie je ani žiadateľ ani správny orgán schopný doložiť, či vyvrátiť určitú skutočnosť, či tvrdenie žiadnym presvedčivým dôkazom, v takých prípadoch zostáva jediným dôkazným prostriedkom výpoveď žiadateľa a kľúčovým faktorom sa stáva posúdenie celkovej vierohodnosti žiadateľa a pravdepodobnosti, že k udalosti tak, ako žiadateľ vypovedal, naozaj došlo.

Ak uvedie žiadateľ o udelenie azylu v priebehu správneho konania skutočnosti, ktoré by mohli nasvedčovať záveru, že opustil krajinu pôvodu pre niektorý z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle, je povinnosťou správneho orgánu viesť zisťovanie skutkového stavu takým spôsobom, aby boli odstránené nejasnosti o žiadateľových skutočných dôvodoch odchodu z krajiny pôvodu.

Správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Špecifikom konanie vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo „v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu“ („benefit of doubt“). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názorom, správanie atď., dôjsť, a správny

orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo, alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl.

Odporca preto v ďalšom konaní zaujme stanovisko k navrhovateľom tvrdenej obave, ktorú uvádza od samého začiatku administratívneho konania a posúdi ju so situáciou v krajine pôvodu navrhovateľa aj v kontexte odporúčania vyplývajúceho z Príručky UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu.

V ďalšom konaní bude podľa názoru Najvyššieho súdu potrebné, aby odporca rozhodol o udelení/neudelení azylu po doplnení dokazovania uvedeným smerom a po zvážení všetkých vyššie uvedených skutočností.

Námietku navrhovateľa, že odporca sa v konaní o azyle nezaoberal postavením národnostných menšín, hoci navrhovateľ je príslušníkom paštunskej národnosti vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú, pretože z obsahu administratívneho spisu nevyplývalo, že by navrhovateľ ako dôvod v žiadosti o azyl uvádzal prenasledovanie z dôvodu príslušnosti k paštunskej národnosti.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že povinnosť zistiť skutočný stav vecí podľa § 32 zákona č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok) má odporca len v rozsahu dôvodov, ktoré žiadateľ v priebehu správneho konania uviedol. Pričom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodiť, že by odporcovi vznikla povinnosť, aby sám domýšľal právne relevantné dôvody pre udelenie azylu žiadateľom neuplatnené a následne k týmto dôvodom vykonal príslušné skutkové zistenia.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru o potrebe zmeny rozsudku krajského súdu podľa § 220 OSP tak, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 OSP a § 151 ods. 1 a 5 OSP v spojení s § 224 ods. 1 a 2 OSP a § 246c ods. 1 veta prvá OSP tak, že navrhovateľovi, ktorý mal úspech vo veci, nepriznal náhradu trov konania, nakoľko si ich navrhovateľ neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.